

Tallózás a magyar urológiai folyóiratok között az ismeretlen Acta Urologica kapcsán

Romics Imre dr. Semmelweis Egyetem Urológiai Klinika, Budapest (igazgató: Nyirády Péter dr.)

A címként írhatnám „Régi dicsőségünk, hol késel az éjjeli homályban...” – *Vörösmarty: Zalán* futását idézve, mikor kezembe veszem a véletlenül könyvtáramban megtalált Acta Urologica 1948-as II. kötetét, az 1–12. számát. Nincs az urológiai köztudatban ez a folyóirat.

1. ÁBRA: A MAGYAR UROLÓGIA ELSŐ SZÁMA 1938-BÓL

téma szerint. Orvosi Hetilap, Orvosképzés, számos szakmai lap, Gyógyászat, még német nyelvű orvosi lap is volt, amiben urológiai vagy határterületi dolgozatok jelentek meg. Az

2. ÁBRA: AZ UROLÓGIAI ÉS NEPHROLOGIAI SZEMLE EGY PÉLDÁNYA

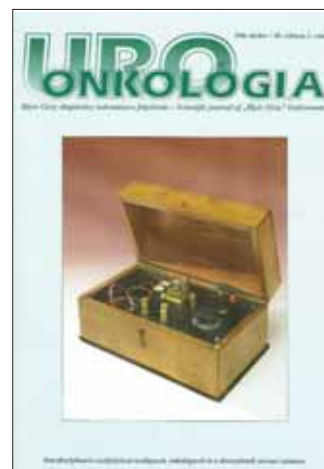
Az Acta Urologica részletes tárgyalása előtt csak egy rövid bekezdést szentelünk az urológiai folyóiratok történetének. Urológiai témájú dolgozatok, a Rényi-Vámos Ferenc és munkatársai által szerkesztett „A magyar urológiai irodalom bibliográfiája” című, az Orvostudományi Dokumentációs Központ által kiadott stencillezett összeállítás az 1880-as évektől 1959-ig gyűjti össze a dolgozatokat. Az elsőt nehéz megállapítani, mert a dolgozatok XXI fejezetben és számos alfejezetben vannak összeállítva

és az első címében is urológiai lap a Magyar Urológus Társaság Magyar Urológia című lapja 1938-tól (1. ábra). Alapító-főszerkesztő: Illyés Géza. Felelős szerkesztő: Minder Gyula, felelős szerkesztőhelyettes: Deutsch Imre. Ez a lap 1944-ben jelent meg utoljára. (Az Orvosi Hetilap, amelyet Markusovszky Lajos alapított, sem jelent meg a front alatt hónapokig, majd az ismételt megjelenéskor alapítóként továbbra is Markusovszky neve szerepel a mai napig.) Nem tudni, miért nem indult újra a Magyar Urológia 1945-ben. Illyés már öreg

volt, Minder elhagyta az országot. Politikailag egyik sem volt kompromittált. 1947-ben alapította Babics a nemzetközi, idegennyelvű Acta Urologica, amiről később írok, de csak 3 évig működött. 1974-ben, amikor az Urológiai Klinikán dolgozni kezdtem, az urológiai tárgyú dolgozatok a Magyar Sebészet részeként, annak végén jelentek meg, magamé is néhány, szerkesztője Molnár Jenő volt. Balogh Ferenc alapította az Urológiai és Nephrológiai Szemlét 1973-ban (1987-ben szűnt meg) (2. ábra). Rejtély számomra, hogy az Illyés

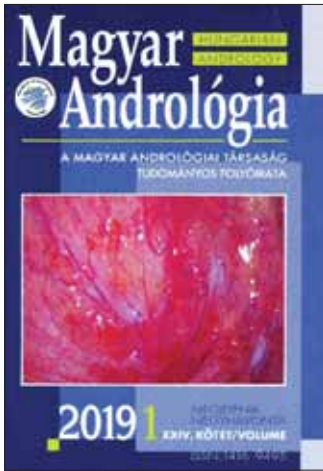

3. ÁBRA: AZ UROLÓGIAI SZEMLE 2003-BÓL

4. ÁBRA: AZ UROONKOLÓGIA EGY SZÁMA, FEDELÉN MINDIG EGY RÉGI MŰSZER LÁTHATÓ

Klinikán miért nem az Illyés alapította Magyar Urológiát kezdte újra. Hatalmi harcok, Minder árnyékolt emlékezete, vagy más lehetett az ok. Nem tudjuk meg soha. Egy konkrétum biztos döntő lehetett, akkor ez a lap akkor a Magyar Urológusok és a Magyar Nephrológusok Társasága lapja volt. 1988-ban Pintér József, jó érzékkel – már a nefrológusoktól különválva – alapította a kolofon szerint, helyesen újraalapította vagy újakezdte a Magyar Urológia lapot, amely a társaságunk hivatalos lapja. Az volt 1938-ban is, meggondolandó lehetne az évfolyamszámokat 1938-tól számozni és akkor lapunk hat évvel „régibbi” lenne. Volt még két évig egy Urológiai Szemle, irodalmi áttekintés, szerkesztésével engem bízott meg a Pfizer (3. ábra). Ne felejtjük el a 11 évig megjelent Uroonkológiát sem, amelyet magam szerkesztettem jelentős nemzetközi szerkesztőbizottsággal és szerzőkkel (4. ábra). A „Magyar Andrológia”-t Papp György alapította 1996-ban, jelenleg Kopa Zsolt a főszerkesztő

5. ÁBRA: A MAGYAR ANDROLÓGIA EGYIK PÉLDÁNYA

6. ÁBRA: AZ ACTA UROLOGICA 2. KÖTETE, BABICS ALÁÍRÁSÁVAL

(5. ábra). Az ezredforduló körül volt egy „Endoscopia és minimálisan invazív terápia” című lap is, rövid ideig, emlékeim szerint Tóth Csaba szerkesztette (példányom nincs belőle).

Az Acta Urologica első oldala, kiadó, szerkesztő stb., latinul van írva (6. ábra). A főszerkesztők Babics Antal és Szold Endre. A helyettes szerkesztők Molnár Jenő és Palócz István. Mind a négyen a klinikán dolgoztak.

A nemzetközi szerkesztőbizottság 19 tagú. Magyar részről Illyés Géza a bizottsági tag, egyébként a nevek abc-rendben vannak felsorolva. Öt (!) román, akik közül csak Burghelle nevét ismerem, három amerikai (McCarthy neve a TUR-os eszközről ismert), a neves két bécsi (Übelhör és Hryntschak), két svéd, két olasz (az egyik, De Gironcoli adta ki az „Urologia” című olasz lapot), egy francia és egy csehszlovák Pozsonyból, aki neve alapján akár magyar is lehet. Ugyancsak olvashatjuk egy dán bizottsági tag nevét.

A szerzőket elemezve a többség magyar, nem is mind urológus, de vannak bőven, akik Budapestre küldték dolgozataikat. A legtöbb a dolgozat a kli-

nikáról jelent meg. Rényi-Vámos négy dolgozatot közölt, mindegyikben Balogh és Szendrői a társszerzők. De egy, kettő vagy akár 3 dolgozattal jelentkeztek a következők: Babics, Balogh, Merényi, Zádor, Vondra, Szold, Palócz. Urológusként publikált még Vizkelety (I. Sebészeti Klinika), Sitkéry (Charité Poliklinika Budapest), Marton Károly Pécsről, még a Sebészeti Klinikáról, Noszkay a János Kórházból, Bochkor a MÁV Kórházból. Ki kell emelni Kótay Pál nevét, aki Marosvásárhelyen kezdetben a sebészeti klinikán dolgozott, mint urológus, amíg meg nem bízták az Urológiai Klinika alapításával és annak vezetésével. Debrecenből Ács a Női Klinikáról,

Nagy a Bőrklínikáról, Görög a Sebészeti Klinikáról publikált a lapban. Szabó a pesti egyetem Anatómiai Intézetéből a vese beidegzéséről értekezett.

A külföldi szerzők sorát McCarthy nyitja New Yorkból „Selective surgery on the obstructing prostate” című dolgozata lényegében a TURP-ról szól. 1948-ban hasonló a témája a dán Christofersennek is. A bécsi Übelhör az előbbieket angoljával szemben németül ír a kryptorchismusról. Vasco-boinic és társai Bukarestből franciául az esszenciális pollakisuriáról írtak dolgozatot. Kolozsvárról a román Teposu és román szerzőtársai egy prosztatáciszta operált esetéről írnak. Nekem tetszetős a klinika elnevezése – mi, franciául nem tudók is értjük: „Clinique chirurgicale et des maladies des urinaires de Cluj”. Popluca ugyanerről a klinikáról egy veleszületett hydronephrosis rupturájáról ír.

A magyar szerzők között is vannak, akik érdekes esetekről számolnak be: Kótay, Bochkor, Görög, Marton. Kísérletes urológiai dolgozatot Rényi-Vámos, Zádor, Babics és az anatómus Szabó írnak. Ma is aktuális témák a hólyagdiverticulum (Babics), ureterovaginális fisztula (Merényi), vesekő (Palócz) enurézis (Sitkéry). Urológiai infekciók kezeléséről Vondra három dolgozatot is szerzett (Streptomycinkezelés) Balogh az orális penicillinterápiával elért eredményeket ismerteti.

Kiemelném Noszkay dolgozatát Coffey II-ről. Nagy bátorság kellett a negyvenes évek közepén cystectomiát végezni és a Coffey-féle vizeletdevációt felvállalni. Szold a pollakisuria nervosáról ír, amelynek eredetét még a háború alatti szörnyű helyzetekből (pincék, bujkálás, félelem) vezeti le. A vasoligatióról Vizkelety ír, elsősorban epididymitis megelőzésére, nem a fertilitás előidézésére végezték. A bőrgyógyász kolléga az urethritiseket tárgyalja, rokon szakma.

Megemlítem, hogy Palócz egy olyan Kocher-szerű műszert szerkesztett, amivel egyben koagulálni is lehetett, mert elektromos áramot vezetett bele. A lapban, a cikkben mellékelt fotón a műszer az orvos kezében levő része szigetelve van.

A dolgozatok angol, német, francia nyelven íródtak, az összefoglaló még a három nyelven kívül kiegészül a magyar és orosz nyelvű fordítással is.

A második félelvi szerkesztőbizottságból kimaradt a bukaresti Strominger, egy nekrológ emlékezik is rá és a New York-i Ritter is. Valószínűleg hasonló okból.

Szold Endre francia nyelven közlétes egy hirdetés, 1948. szeptember 6-án és 7-én továbbképzés, előadások lesznek az Urológiai Klinikán. Magyar előadók mellett egy Kovarovic nevű prágai vendég is előad.

A lap tetszetős, az ábrák jó minőségűek, a dolgozatok végén megfelelő mennyiségű irodalom olvasható.

Büszkék lehetünk, hogy a háború után másfél évvel, 1947-ben egy nivós nemzetközi urológiai folyóirat jött létre hazánkban. És arra is büszkék lehetünk, hogy az első urológus lap 82 éve látta meg a napvilágot.